

Naturvärdesutlåtande för fastigheterna Kyrkeby 3:34 och 3:36, Stenungsunds kommun

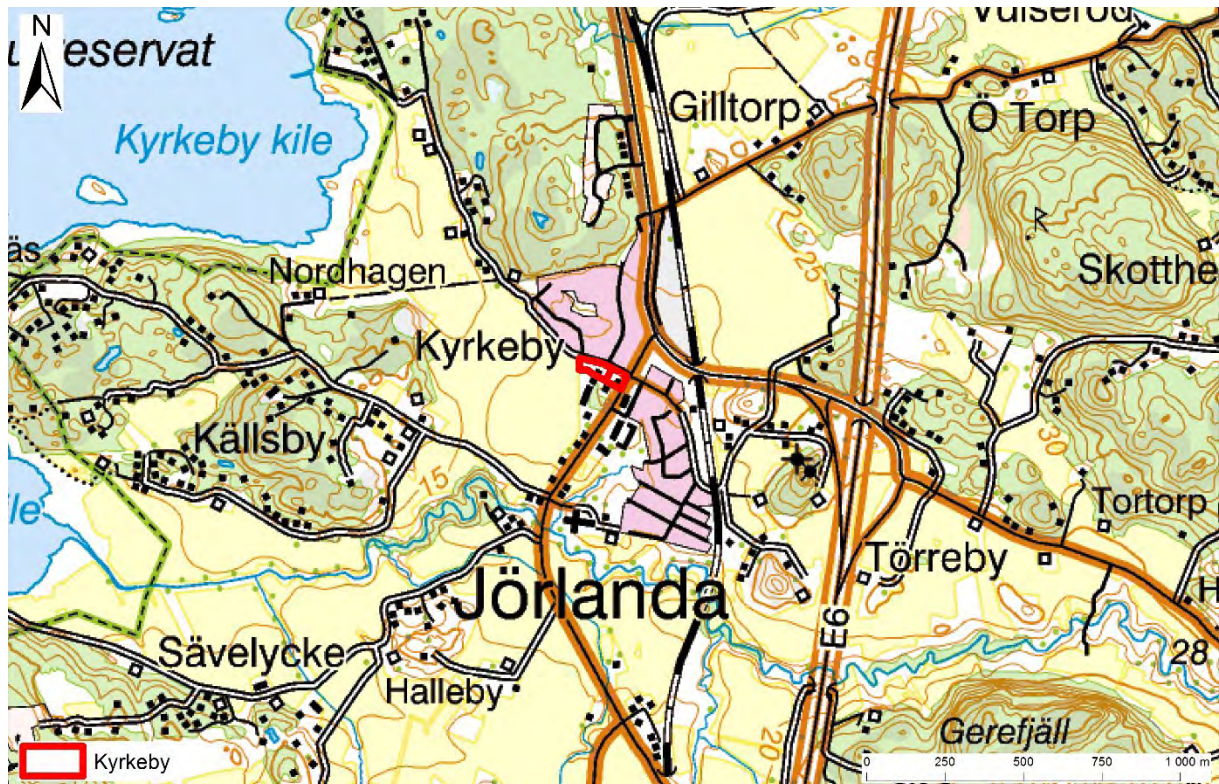
Rapportdatum: 2022-03-31
Svensk Naturförvaltning AB
Flöjelbergsgatan 8B
431 37 Mölndal
Telefon: 031-22 30 45
E-post: info@naturforvaltning.se
www.naturforvaltning.se

Innehåll

Bakgrund	3
Metod	4
Resultat.....	5
Förstudier	5
Objekt och bedömning.....	6
Värdeelement.....	8
Generellt biotopskydd.....	9
Naturvårdsarter.....	10
Artskyddsförordningen.....	10
Rödlistade arter	10
Invasiva arter	11
Ekosystemtjänster	12
Inventeringsområdets värde	12
Betydelse för grönstrukturer.....	13
Referenser	14
Bilaga 1. Fågelobservationer i området	15

Bakgrund

Svensk Naturförvaltning AB har på uppdrag av Stenungsunds kommun genomfört en naturvärdesinventering av ett område som går under arbetsnamnet Kyrkeby. Inventeringsområdet är drygt 0,6 hektar stort och utgörs av fastigheten Kyrkeby 3:36 och del av fastigheten Kyrkeby 3:34. Området ligger i de södra delarna av Stenungsunds kommun, i den centrala delen av Jörlanda, norr om Jörlanda förskola. Inventeringsområdet utgörs i den östra delen av bebyggelse och hårdgjorda ytor, centralt av tomtmark och i väst av en öppen kultiverad gräsmark. Inventeringsområdet gränsar till Jörlanda förskola i söder, Kyrkebyvägen i norr, jordbruksmark i väst samt till Bagarevägen i öst (figur 1 och 2).

Figur 1: Områdesöversikt där den inventerade ytan är avgränsad med röd linje.

Den östra delen av inventeringsområdet utgörs av bebyggelse och hårdgjorda ytor, bland annat i form av parkeringsplatser. Centralt i inventeringsområdet är det tomtmark. Här ligger en obobodd villa med tillhörande trädgård. På tomten finns ett busk- och trädskikt och en gräsmatta. Utmed Kyrkebyvägen finns en återvinningsstation. En mindre infartsväg till förskolan skär området från norr till söder. Väster om vägen är det en öppen kultiverad gräsmark (figur 2).

Figur 2: Flygfoto över området med inventeringsområdet avgränsad med röd linje. Fastighetsbeteckningarna anges med vit text.

Metod

Inventeringen har utförts enligt "Naturvärdesinventering, SIS-standard SS 199000:2014" vilket är den standard som används i Sverige vid naturvärdesinventeringar. Resultaten presenteras dock i något enklare form än vad standarden föreskriver och vi har valt att benämna redovisningen som "Naturvärdesutlåtande" (NVU). Syftet är att ge en sammanfattande beskrivning av de naturvärden som identifierats i området enligt standardens kriterier. Eftersom rutinerna i övrigt följer standarden finns underlag till att vid behov komplettera redovisningen så att den fullt ut följer standardens krav för en naturvärdesinventering (NVI). Som ett tillägg utöver standarden ingår även en översiktlig beskrivning av ekosystemtjänster samt inventering av invasiva arter. Resultatet av den här naturvärdesinventeringen kommer att användas i kommunens fortsatta planeringsarbete med området samt vid eventuella tillståndsprövningar.

Under fältinventeringen användes en handdator av modellen Nautiz X7 med integrerad GPS (SiRF III) för avgränsning av objekt och registrering av observationer. Positionsangivelser ligger i de flesta fall inom fem meter från mätpunkten. GPS-mottagarens noggrannhet kan variera från dag till dag och mellan olika platser och beror bland annat på antalet tillgängliga satelliter, placeringen av dessa i förhållande till GPS-mottagarens position, störningar i atmosfären eller sikthinder så som till exempel skog. Fältbesöket ägde rum den 9 mars 2022 och utfördes av Emma Lind.

Resultat

Förstudier

Förstudien av tillgängligt bakgrundsmaterial visade på fynd av naturvärdesintressanta arter inom inventeringsområdet och dess närområde. Områden med skyddad natur saknas i området.

Ett större antal fågelarter (62) finns registrerade i Artportalen från inventeringsområdet eller dess direkta närområde (bilaga 1). 17 av fågelarterna är enligt Rödlistan 2020 klassade som nära hotade (NT), sårbara (VU) eller starkt hotade (EN) (SLU Artportalen, 2022).

I väst gränsar inventeringsområdet till jordbruksmark som brukas aktivt (figur 3). Enligt Jordbruksverkets blockdatabas är marken stödberättigad som åker under 2021 enligt EU:s jordbruksstöd (Jordbruksverket, 2021).

En invasiv art, jättebalsamin (*Impatiens glandulifera*), finns registrerad i Artportalen (SLU Artdatabanken, 2022) från närområdet. Jättebalsamin växer inom området för Jörlandaskolan strax sydöst om inventeringsområdet (figur 3).

Figur 3: Flygfoto över området där jordbruksmark som var stödberättigad under 2021 indikeras med en turkos polygon. Positionsangivelsen för jättebalsamin indikeras med en gul punkt.

Objekt och bedömning

Inom inventeringsområdet har totalt två objekt identifierats och avgränsats, båda har visst naturvärde (klass 4). Objekten har klassats enligt "Naturvärdesinventering, SIS-standard SS 199000:2014" som är den standard som används i Sverige vid naturvärdesinventeringar (figur 4).

Figur 4: Flygfoto med objekten med det nummer som hänvisas till i text. Visst naturvärde (klass 4) indikeras med gult. Naturvärdesobjekt med påtagligt (klass 3), högt (klass 2) och högsta (klass 1) naturvärde saknas.

Naturvärdesobjekt 1 (figur 5) utgörs av en öppen kultiverad gräsmark med enstaka buskar i form av hagtorn och salix samt hallonsnår i nordväst. I den västra gränsen löper en stenmur som kantas av ung ek. Intill muren finns fuktig mark i form av ett mindre dike. Bredbladiga gräs dominerar i fältskiktet. Objektet har visst naturvärde med värde för bland andra insekter.

Figur 5: Naturvärdesobjekt 1. Öppen kultiverad gräsmark.

Naturvärdesobjekt 2 (figur 6) utgörs av tomtmark med visst naturvärde. Villan och gräsmattan som ligger på tomtmarken ingår inte i naturvärdesobjektet. På tomten finns ett medelålders trädskikt som utgörs av en granridå mot gräsmattan, och mot vägen växer medelålders sälg. I öst domineras trädskiktet av lövträdsdrag och i trädskiktet växer tall, lönn, alm, ask, björk och körsbär. I buskskiktet växer lövuppslag, syren, vresros med flera. I den södra gränsen, mot förskolan, finns en lägre stenmur. Objektet har visst naturvärde och värde för bland andra fåglar och mindre däggdjur. Blommande och bärande träd bidrar med föda och trädskiktet ger skydd och häckningsmöjligheter.

Figur 6: Naturvärdesobjekt 2. Tomtmark med träd- och buskskikt.

Den östra delen av inventeringsområdet har lågt naturvärde och utgörs av bebyggelse och hårdgjorda ytor (figur 7).

Figur 7: Den östra delen av inventeringsområdet har lågt naturvärde.

Värdeelement

Inom inventeringsområdet identifierades och koordinatsattes två värdeelement (figur 8). Ett av dem tillhör huvudkategorin träd och utgörs av blommande träd i form av sälg. Det andra tillhör kategorin kultur och utgörs av en stenmur.

Figur 8: Flygfoto över området som visar förekomsten av värdeelement. Värdeelement som tillhör huvudkategorin träd indikeras med en grön punkt och värdeelement som tillhör kategorin kultur indikeras med en gul fyrkant.

Generellt biotopskydd

Inom inventeringsområdet identifierades och koordinatsattes ett objekt, en stenmur, som omfattas av det generella biotopskyddet (figur 9).

Figur 9: Flygfoto över området som visar objekt med generellt biotopskydd. Stenmuren indikeras med ett gult streck.

Objekt 1 (figur 10) utgörs av den stenmur som löper i gränsen mellan inventeringsområdet och den angränsande åkermarken. Stenmuren beskuggas av ett trädskick som domineras av ek.

Figur 10: Objekt 1. Stenmur.

Åtgärder som medför risk för skada på naturmiljön i ett generellt biotopskyddsobjekt är inte tillåtna och för att få utföra en sådan åtgärd krävs dispens, som i det berörda fallet söks hos Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Naturvårdsarter

Artskyddsförordningen

Fyra arter, samtliga fåglar, som omfattas av artskyddsförordningen (SFS 2007:845) påträffades under naturvärdesinventeringen. Blåmes (*Cyanistes caeruleus*), kaja (*Corvus monedula*), koltrast (*Turdus merula*) och talgoxe (*Parus major*) är fridlysta enligt 4 § i hela landet. Samtliga arter är vanligt förekommande i Sverige.

Rödlistade arter

Två rödlistade arter, ask och skogsalm, identifierades under den här naturvärdesinventeringen. Den svenska rödlistan är en lista över arter och deras hotstatus i Sverige. Rödlistan baseras på ett antal kriterier och värderar arters risk att dö ut i landet. Att en population av en art har minskat kraftigt, med minst 15 % under 10 år eller tre generationer, är den vanligaste orsaken till att en art blir rödlistad. I Sverige använder man sig av åtta rödliste-kategorier: livskraftig (LC), kunskapsbrist (DD), nära hotad (NT), sårbar (VU), starkt hotad (EN), akut hotad (CR), nationellt utdöd (RE) och ej bedömd (NE). Rödlistan motsvarar ingen skyddsstatus för arter och den medför inte heller en prioritering av vilka arter som ska skyddas och bevaras. Rödlistan utgör ett stöd i naturvårdsarbetet och kan vara till hjälp vid identifiering och prioritering av naturvårdssatsningar och avsättning av områden som ska skyddas eller bevaras (SLU Artdatabanken, 2020).

Ask

Ask (*Fraxinus excelsior*) är klassad som starkt hotad (EN) i Rödlistan 2020 och har sin huvudsakliga utbredning i södra Sverige och den nordligaste naturligt spridda förekomsten återfinns utanför Hudiksvall. Asken är kraftigt drabbad av askskottsjukan som är en vindburen svampsjukdom som redan har påverkat eller dödat många träd. Det finns ännu inte några resistent träd kända varför sjukdomen hotar att slå ut hela den svenska populationen. På senare år har man dock hittat träd som visat tydlig motståndskraft mot sjukdomen, vilka nu används för att skapa en klonbank. Asken är en mycket viktig värd för ett flertal arter, speciellt lavar och mossor, och åtminstone 42 av dessa arter är helt knutna till ask (SLU Artdatabanken, 2020). Flera askar identifierades inom inventeringsområdet, främst unga men även medelålders träd.

Skogsalm

Skogsalm (*Ulmus glabra*) är klassad som akut hotad (CR) och har sin huvudsakliga utbredning i de södra delarna av Sverige, upp till Mälardalen. Almen hotas av almsjukan som är en svampsjukdom som sprids av almsplintborren. Den kan även spridas från träd till träd genom rotkontakt. Större delen av den svenska populationen av skogsalm är idag drabbad av almsjukan. Almsjukan angriper bara vuxna träd vilket innebär att träden oftast har hunnit reproducera sig. Almen kommer därför sannolikt att finnas kvar i framtiden men äldre och gamla träd riskerar att bli en bristvara. Almen är en viktig värd för ett flertal arter och åtminstone 57 arter är almspecialister och helt knutna till alm (SLU Artdatabanken, 2021). Ett moget träd av skogsalm växer i den sydvästra delen av naturvärdesobjekt 1.

Skogsalm och ask är rödlistad i första hand till följd av nedgång på grund av sjukdom och inte hotande exploatering. Därför saknar de utifrån standardens paragraf 6.2.2.1. ett i alla sammanhang

givet skydd. Utdrag ur paragraftexten: "En del artförekomster saknar betydelse för naturvärdesbedömningen. Sådana artförekomster benämns som obetydliga. Obetydliga artförekomster kan vara: Arter som är minskande på grund av sjukdomar, föroreningar, jakt eller fiske, och vars framtida existens inte i första hand beror av att vissa geografiska områden bevaras."

Invasiva arter

En invasiv art identifierades under de här naturvärdesbedömningen, vresros (*Rosa rugosa*) (figur 11). Vresros växer i kanten av tomtmarken, mellan infartsvägen och trädskiktet, i den nordvästra delen av naturvärdesobjekt 1.

Figur 11: Flygfoto över området som visar utbredningen av invasiva arter. Vresros indikeras med en ljusblå polygon.

Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är lite förenklat den nytta som naturen ger människan. Värdena kan vara både direkta och indirekta och man brukar dela upp dem i fyra olika kategorier:

Försörjande är varor eller saker som vi behöver för att överleva, till exempel mat, vatten och medicin samt timmer och massaved.

Reglerande är olika reglerande processer i naturen som till exempel vattenrening genom marken eller påverkan på klimatet genom att växter tar upp koldioxid.

Kulturella är icke materiella värden som bidrar till vårt välbefinnande och hälsa, till exempel rekreation och friluftsliv.

Stödjande tjänster bygger upp ekosystemet och skapar förutsättningar för att alla andra ekosystemtjänster ska fungera. Exempel är produktion av näringsrik jord, fotosyntesen och vattnets kretslopp. De stödjande tjänsterna är så kallade indirekta tjänster (Naturvårdsverket, 2015).

Inventeringsområdets värde

Inventeringsområdet är av en mindre areal och lite drygt en tredjedel av området utgörs av hårdgjorda ytor som inte bidrar till ekosystemtjänsterna. Området i sin helhet bidrar endast i liten skala till ekosystemtjänsterna.

Försörjande ekosystemtjänster

Området bidrar inte till de försörjande ekosystemtjänsterna.

Reglerande ekosystemtjänster

Gräsmarken i den västra delen av inventeringsområdet utgör tillsammans med den angränsande jordbruksmarken ett större gräsbevuxet område. Större ytor av gräs eller annan växtlighet kan bidra med temperaturutjämnningar, och de har också en vattenreglerande förmåga. Gräsmarken bidrar vidare till viss del med blommande växter som är viktiga för pollinerare. Det här gäller även de blommande träden i naturvärdesobjekt 2 där sälgen är extra betydelsefull med sin tidiga vårblomning. Träden bidrar till klimatreglering genom lagring av kol.

Kulturella ekosystemtjänster

Området bidrar inte till de kulturella ekosystemtjänsterna.

Stödjande ekosystemtjänster

Till de stödjande ekosystemtjänsterna hör bland andra biologisk mångfald. Biologisk mångfald är inte i sig en ekosystemtjänst men en hög artdiversitet påverkar bildandet av ekosystemtjänster så som pollinering, naturliga kretslopp och skadereglering. Artrikedomen är tämligen låg inom inventeringsområdet, men inom området finns en biotop som omfattas av det generella biotopskyddet, i form av en stenmur som är knuten till jordbrukslandskapet. Stenmuren utgör livsmiljö för flera artgrupper så som grod- och kräldjur, insekter och mindre däggdjur. Marken i den västra delen av inventeringsområdet är troligen bördig vilket tyder på jordmånsbildning som är en ekosystemtjänst. Det finns även växter och träd som utför fotosyntes.

Betydelse för grönstrukturer

Området har inget större värde för grönstrukturen i området. Det har en liten areal och en tredjedel av ytan utgörs av hårdgjorda ytor. Området gränsar till ett större område med jordbruksmark och bidrar bara i liten skala med ett träd- och buskskikt.

Referenser

SLU Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala.

Swedish Standard Institute. 2014a. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Svensk standard SS 199000:2014. Utgåva 1.

Swedish Standard Institute. 2014b. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – komplement till SS199000. SIS-TR 199001.

Digitala källor

Artportalen <https://www.artportalen.se/>

Länsstyrelsen, Länsstyrelsernas Geodatakatalog. <https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/>

Naturvårdsverket, Naturvårdsverkets kartverktyg skyddad natur. <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Bilaga 1. Fågelobservationer i området

Fåglar som registrerats i Artportalen från inventeringsområdet eller dess direkta närområde.

Artnamn	Vetenskapligt namn	Rödlistan 2020
Bergfink	<i>Fringilla montifringilla</i>	
Bivråk	<i>Pernis apivorus</i>	
Björktrast	<i>Turdus pilaris</i>	NT
Blåmes	<i>Cyanistes caeruleus</i>	
Bläsgås	<i>Anser albifrons</i>	
Bofink	<i>Fringilla coelebs</i>	
Domherre	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	
Fiskmås	<i>Larus canus</i>	NT
Forsärla	<i>Motacilla cinerea</i>	
Gransångare	<i>Phylloscopus collybita</i>	
Grågås	<i>Anser anser</i>	
Gråsiska	<i>Acanthis flammea</i>	
Gråsparv	<i>Passer domesticus</i>	
Grönfink	<i>Chloris chloris</i>	EN
Gulsparv	<i>Emberiza citrinella</i>	NT
Gärdsmyg	<i>Troglodytes troglodytes</i>	
Hornuggla	<i>Asio otus</i>	NT
Hussvala	<i>Delichon urbicum</i>	VU
Hämpling	<i>Linaria cannabina</i>	
Kaja	<i>Corvus monedula</i>	
Kanadagås	<i>Branta canadensis</i>	
Kanadagås	<i>Branta canadensis</i>	
Korp	<i>Corvus corax</i>	
Kråka	<i>Corvus corone</i>	NT
Ladusvala	<i>Hirundo rustica</i>	
Ljungpipare	<i>Pluvialis apricaria</i>	
Lövsångare	<i>Phylloscopus trochilus</i>	
Mindre korsnäbb	<i>Loxia curvirostra</i>	
Ob. korsnäbb	<i>Loxia</i>	
Ormvråk	<i>Buteo buteo</i>	
Pilfink	<i>Passer montanus</i>	
Ringduva	<i>Columba palumbus</i>	
Röd glada	<i>Milvus milvus</i>	
Rödstjärt	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	
Sidensvans	<i>Bombycilla garrulus</i>	
Skogsduva	<i>Columba oenas</i>	
Skrattmås	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	NT
Sparvhök	<i>Accipiter nisus</i>	

Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU
Steglits	<i>Carduelis carduelis</i>	
Storspov	<i>Numenius arquata</i>	EN
Strandskata	<i>Haematopus ostralegus</i>	NT
Svartmes	<i>Periparus ater</i>	
Svartvit flugsnappare	<i>Ficedula hypoleuca</i>	NT
Sånglärka	<i>Alauda arvensis</i>	
Sångsvan	<i>Cygnus cygnus</i>	
Sädesärta	<i>Motacilla alba</i>	
Sävspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	NT
Talgoxe	<i>Parus major</i>	
Taltrast	<i>Turdus philomelos</i>	
Tamduva	<i>Columba livia forma domestica</i>	
Tofsvipa	<i>Vanellus vanellus</i>	VU
Tornseglare	<i>Apus apus</i>	EN
Trana	<i>Grus grus</i>	
Trädgårdssångare	<i>Sylvia borin</i>	
Turkduva	<i>Streptopelia decaocto</i>	
Varfågel	<i>Lanius excubitor</i>	
Vinterhämling	<i>Linaria flavirostris</i>	VU
Vitkindad gås	<i>Branta leucopsis</i>	
Vitkindad gås x kanadagås	<i>Branta leucopsis x canadensis</i>	
Ängspiplärka	<i>Anthus pratensis</i>	
Ärtsångare	<i>Curruca curruca</i>	NT